

Світлана Вікторівна МАРКОВА

кандидат економічних наук, доцент кафедри бізнес-адміністрування і менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності Запорізького національного університету
ORCID ID: 0000-0003-0675-0235
E-mail: masvvi@outlook.com

**СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНО-ІНСТИТУЦІЙНОГО
УПРАВЛІННЯ ЖИТТЄЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ПРОМИСЛОВОСТІ**

Маркова, С. В. Стратегічні напрями розвитку інституціонально-інституційного управління життєзабезпечення діяльності підприємств промисловості / Світлана Вікторівна Маркова // Український журнал прикладної економіки. – 2021. – Том 6. – № 1. – С. 337 – 343. – ISSN 2415 – 8453.

Анотація

У статті проаналізовано процес удосконалення та реформування інституціонально-інституційного управління життєдіяльністю підприємств промисловості з урахуванням сучасних складних умов розвитку економіки України. В проведеному дослідженні наголошено на важливості підприємств харчової промисловості, мета створення яких, пов'язана з формуванням якісних умов для здоров'я та безпеки населення країни. Важливу роль для забезпечення цього потрібна нормативно-правова база, яка визначає та регулює правові правила діяльності підприємств виробників продуктів харчування. Автором комплексно і ґрунтовно проаналізовано стан правового регулювання підприємств-виробників продуктів харчування в нашій державі, в тому числі з урахуванням процесу управління їх життєзабезпеченістю. Виявлено недоліки та проблеми інституціонально-інституційного управління життєзабезпечення підприємств харчової промисловості. Запропоновано шляхи їх вирішення за рахунок формування інституту гігієнічних вимог, тобто сукупність норм державного регулювання безпечності та якості харчових продуктів, державного контролю, які впливають через інституціонально-інституційні механізми та заходи на процес управління життєзабезпеченістю підприємств харчової промисловості.

Ключові слова: життєзабезпечення, харчова промисловість, безпека життя та здоров'я, прибуток, контроль, держава.

Svitlana MARKOVA

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Business Administration and Management of Foreign Economic Activity of Zaporizhia National University

STRATEGIC DIRECTION OF DEVELOPMENT OF INSTITUTIONAL MANAGEMENT OF LIFE SUPPORT OF INDUSTRIAL ENTERPRISES

Abstract

The article considers the process of improvement and reform of institutional management of industrial enterprises, taking into account the current difficult conditions for the development of economy in Ukraine. The conducted study emphasizes the importance of food industry enterprises, the purpose of which is to create high-quality conditions for the health and safety of the country's population. The important role to ensure this is required by the regulatory framework that determines and regulates the legal rules for the activities of food manufacturers. The author comprehensively and thoroughly analyzes the state of legal regulations of food manufacturers in our country, taking into account the process of managing their life support. The shortcomings and problems of institutional management of life support for food industry enterprises were identified. Ways of their solution are proposed due to the formation of the institute of hygienic requirements, that is, a set of norms of state regulations

© Світлана Вікторівна Маркова, 2021

of food safety and quality, state control, which affect through institutional mechanisms and measures on the process of life support management of food industry enterprises. There is a substantiation of theoretical, scientific-methodical and applied issues of institutional of life support of food industry enterprises, development of practical proposals aimed at improving management, analysis of a set of norms and state regulations of food safety and quality, state control. The methodological basis of the study is a set of methods of scientific knowledge, namely logical, system-structural and others. In conclusion, it is believed that based on the fact that our country's food security directly depends on the development of the food industry, it is unacceptable that today there is no legal document that would define the strategic guidelines and future directions of operation and development of the food industry in the country.

Keywords: *life support, food industry, life and health safety, profit, control, state.*

JEL classification: D02; L60

Вступ

У сучасних турбулентних умовах питання економічної стабілізації вимагає правильних управлінських фінансових рішень щодо формування векторів управління життєзабезпечення підприємства, особливо виробників продуктів харчування. Вирішення проблем підприємств харчової промисловості знаходиться у площині державної підтримки підприємництва зазначеної сфери економіки, посилення державного контролю за якістю сировини та готової продукції, а також інституціонально-інституційного корегування відносин між споживачами харчових продуктів і операторами ринку харчових продуктів, а також визначення механізму ефективного управління життєзабезпечення діяльності підприємств.

Теоретичними питаннями із дослідження проблематики управління на підприємствах харчової промисловості займалися такі науковці: В. Андрійчука, О. Березіна, П. Гайдуцького, І. Іртищева, І. Крамаренко, П. Макаренка, М. Маліка, М. Місюка, А. Череп [1]. Однак, різноманітність підходів до визначення стратегічних напрямів ефективного функціонування та відсутність єдиного напрямку реформування інституціонально-інституційного управління життєдіяльністю підприємств харчової промисловості свідчить про невирішеність багатьох питань ефективності життєзабезпечення підприємства. Питання впливу організаційно-правових на управління життєзабезпечення підприємств харчової промисловості потребує деталізації та подальших наукових досліджень.

Мета та завдання статті

Метою статті є: дослідити теоретичні аспекти організаційно-правових засад управління життєзабезпечення підприємств харчової промисловості, оцінити актуальний стан зазначених підприємств та запропонувати можливі вектори покращення ситуації з метою економічного розвитку країни в цілому.

Виклад основного матеріалу

Харчова промисловість є однією із провідних системоутворюючих галузей української економіки. Вона безпосередньо задіяна в забезпеченні продовольчої безпеки нашої держави, формуванні її міжнародного потенціалу й здатна позитивно впливати на динаміку економічного зростання України. В теперішній час підприємства харчової промисловості за рахунок об'єктивних умов не можуть розвиватися, тому існує потреба у визначенні достатнього рівня щодо управління життєзабезпечення діяльності таких підприємств. Саме тому державна політика реформування інституціонально-інституційного управління життєдіяльністю підприємств харчової промисловості є важливим кроком для того, щоб сформувати та підтримати зазначені підприємства, а не віддати позиції бізнесу та збанкрутувати. Діяльність підприємств харчової промисловості базується на економічному та трудовому надбанні нашої держави. В положеннях Основного Закону України [2] регламентовано, що держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності (стаття 13). Зазначимо, що у науковому дослідженні будемо аналізувати

Закони України, розподіливши їх на дві групи: закони загальної дії та закони спеціальної дії, якими регулюються відносини у сфері життєзабезпеченості цих підприємств.

Важливими актами загального законодавства в регулюванні питань управління життєзабезпеченістю підприємств харчової промисловості є: Господарський кодекс України, який упорядковує правові основи господарювання в сучасних ринкових відносинах в Україні, забезпечує ріст ділової активності суб'єктів господарювання, сприяє розвитку підприємництва у сфері харчової промисловості тощо [2]. Закон України «Про стандартизацію», який регламентує відносини, пов'язані з діяльністю у сфері стандартизації та застосуванням її результатів. У харчовій промисловості його застосування насамперед стосується до сфери якості харчових продуктів, проте необхідно зауважити, що дія даного Закону не поширюється на санітарні заходи безпечності харчових продуктів [3, ст. 2].

Рис. 1. Законодавча база регулювання управління життєзабезпеченням підприємств харчової промисловості України (розроблено автором)

Закон України «Про захист прав споживачів», який врегульовує відносини між споживачами харчових продуктів і операторами ринку харчових продуктів, встановлює права споживачів, а також визначає механізм їх захисту та основи реалізації державної політики у сфері захисту прав споживачів [4] тощо. Закони спеціальної дії регулюють безпосередньо відносини у сфері управління життєзабезпечення діяльності [16] і підприємств харчової промисловості. Серед них основним нормативно-правовим документом є Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» [5].

У Законі значна увага приділяється регламентуванню санітарних заходів та окремих показників якості харчової продукції. Не можливо не погодитись з думкою науковців Т. Бондаревим та Л. Сінічкіною, які зазначають, що «інститут санітарних заходів безпечності харчових продуктів – це застосування нормативно-правових актів, вимог та процедур для захисту життя та здоров'я людей від ризику, що виникає від харчових домішок, забруднюючих речовин, токсинів або хвороботворних організмів у харчових продуктах» [7, с 25].

Також важливим інституціонально-інституційним суб'єктом середовища харчової промисловості України є оператор ринку харчових продуктів – суб'єкт господарювання, який провадить діяльність з метою або без мети отримання прибутку та в управлінні якого перебувають потужності, на яких здійснюється первинне виробництво, виробництво, реалізація та/або обіг харчових продуктів та/або інших об'єктів санітарних заходів [6, ст. 1, п. 55].

Необхідно зазначити, що до фізичних осіб відносяться тільки ті, які провадять діяльність з метою або без мети отримання прибутку та займаються виробництвом та/або обігом харчових продуктів або інших об'єктів санітарних заходів [6, ст. 1; 16].

На наш погляд, інститут гігієнічних вимог – це сукупність правових правил, положень та процедур, яких повинні дотримуватися підприємства харчової промисловості у процесі управління їх життєзабезпеченістю. На рис. 3 показано загальну систему інституту гігієнічних вимог щодо поводження з харчовими продуктами в Україні, де окрім інституту гігієнічних вимог, наявні інститути державного регулювання безпечності та якості харчових продуктів, державного контролю, які впливають через інституціонально-інституційні механізми та заходи на процес управління життєзабезпечення діяльністю підприємств харчової промисловості.

Акредитовані лабораторії є важливою інституцією в системі управління життєзабезпеченістю підприємств харчової промисловості, оскільки здійснюють дослідження (випробування) щодо діагностики безпечності та окремих показників харчових продуктів та інших об'єктів санітарних заходів [10]. Важливим сучасним аспектом відкритості та прозорості у сфері харчової промисловості є те, що підприємства повинні обов'язково надавати інформацію про харчові продукти, які вони виробляють. Так, у нормативно-правовому акті загальної дії – Законі України «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів» [11], регламентуються організаційно-правові основи надання споживачам інформації про харчові продукти з метою забезпечення високого рівня захисту здоров'я громадян і задоволення їх соціальних та економічних інтересів.

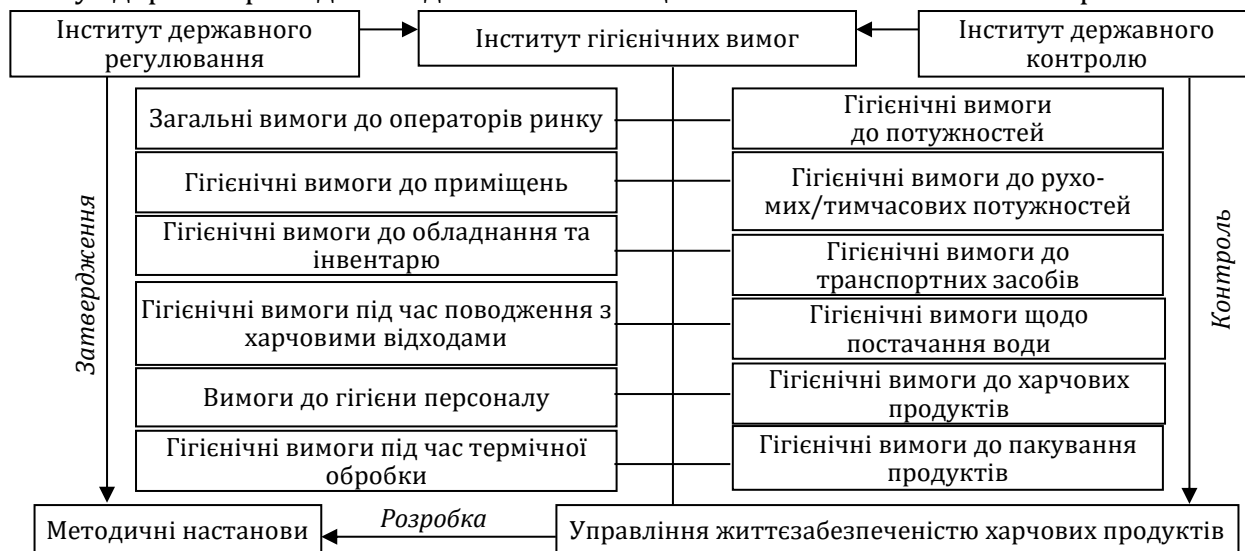

Рис. 2. Загальна система інституту гігієнічних вимог щодо поводження з харчовими продуктами у контексті управління життєзабезпеченістю підприємств харчової промисловості України (розроблено автором за даними [8])

Стратегічні напрями регулювання та ствердження державної політики у сфері життєзабезпечення підприємств харчової промисловості були викладені в Розпорядженні Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 р. № 588-р. «Про схвалення Стратегії розвитку експорту продукції сільського господарства, харчової та переробної промисловості України на період до 2026 року» [12], основною метою якої є забезпечення активної присутності України на світовому ринку продовольства, зважаючи на зростаючий зовнішній попит та наявність нереалізованого експортного потенціалу галузі за умови неодмінного дотримання вимог щодо забезпечення продовольчої безпеки країни [12].

При детальному аналізі плану заходів щодо здійснення «Стратегії розвитку експорту продукції сільського господарства, харчової та переробної промисловості України на період до 2026 року» стає очевидно, важливою державною інституцією у цьому процесі є Міністерство аграрної політики та продовольства України (табл. 1).

Також хочемо наголосити, що окрім вищезазначених головних державних структур, відповідальних за регулювання та контроль життєзабезпеченості діяльності підприємств харчової промисловості України, що у структурі виконавчої влади певну роль в регулюванні окремих аспектів харчової промисловості відіграють багато міністерств Кабінету Міністрів України, адже досліджувана сфера включає в себе велике коло різних сфер суспільного життя, а тому потребує всеохоплюючого впливу з боку інституцій державної влади. Наступним важливим підзаконним нормативно-правовим актом, що визначає певні стратегічні аспекти життєзабезпеченості підприємств харчової промисловості України є Розпорядження КМУ «Про схвалення Всеохоплюючої стратегії імплементації Глави IV (Санітарні та фітосанітарні заходи) Розділу IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» [14], основною метою якої є узгодження законодавства України із правовими актами ЄС у сфері санітарних заходів.

Таблиця 1. Значення Мінагрополітики у реалізації стратегічних заходів щодо розвитку експорту продукції харчової промисловості до 2026 року

Найменування завдання	Найменування заходу
Впровадження інструментів оцінки експортного потенціалу за основними видами продукції харчової промисловості	розроблення Методики оцінки експортного потенціалу за основними видами продукції харчової промисловості з урахуванням індикаторів продовольчої безпеки держави, а також тенденцій на світовому ринку продовольства
	проведення оцінки процедури ведення кількісно-якісного обліку з продукцією харчової переробки з урахуванням міжнародного досвіду
Розроблення механізму надання державної підтримки вітчизняним експортерам продукції сільського господарства, харчової та переробної промисловості з урахуванням міжнародних зобов'язань України у СОТ	розроблення механізму державної фінансової підтримки суб'єктів виробництва продукції харчової промисловості
	розроблення механізму державної фінансової підтримки виробників харчової продукції під час створення ними кооперативів з метою формування товарних партій для експорту
Впровадження інструментів оцінки потенційної привабливості зовнішнього ринку продукції сільського господарства, харчової та переробної промисловості	проведення моніторингу світового ринку продовольства в розрізі країн, товарів та послуг для виявлення нових, потенційно привабливих ніш та напрямів

Необхідно зазначити, що ціла низка інституціональних відносин у сфері управління життєзабезпеченістю підприємств харчової промисловості врегульована підзаконними нормативно-правовими актами міністерств України та іншими державними органами центральної виконавчої влади.

Окрім цього важливим інституціональним забезпеченням управління життєзабезпеченістю підприємств харчової промисловості є Міжнародний стандарт харчової безпеки ISO 22000:2018, розроблений Міжнародною організацією зі стандартизації. Саме на основі цього стандарту, встановлено єдині вимоги до систем HACCP (Hazard analysis and critical points control –аналіз ризиків і критичні точки контролю).

Висновки та перспективи подальших розвідок

Незважаючи на суттєві сучасні зрушення, на наш погляд, інституціонально-інституційне управління життєзабезпечення діяльністю підприємств харчової промисловості має цілу низку основних проблем законодавства, які необхідно терміново вирішити:

- недосконале нормативно-правове забезпечення. На наш погляд, для покращення інституціонального забезпечення діяльності підприємств харчової промисловості, з метою подальшої адаптації українського законодавства до вимог СОТ та ЄС, необхідно невідкладно прийняти цілу низку проектів Законів України – «Про продовольчу безпеку України» від 14.06.2011 р. №№ 3498-VI, «Про упаковку та відходи упаковки» від 23.01.2008 N 1415, «Про загальну безпеку продукції» від 27.11.2008 No 3421. Також ми погоджуємося з думкою науковця М.В. Гребенюка, який пропонує розробити та прийняти Закон «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2030 року» [15, с. 232]. Також, на наш погляд, у Законі України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» не досить змістовно повним є визначення поняття «безпечний харчовий продукт» - харчовий продукт, який не справляє шкідливого впливу на здоров'я людини та є придатним для споживання [6, ст. 1, п. 7]. Адже по суті немає жодного харчового продукту, який би не здійснював негативний вплив на здоров'я та життєдіяльність людини за певних умов, наприклад таких – вживання у разі заборони з медичними препаратами, надмірне споживання та ін. Тому при тлумаченні поняття «безпечний харчовий продукт» необхідно враховувати чи зазначити) умови, за яких його вживання, справді може бути безпечним. Також ми вважаємо, виходячи з того, що продовольча безпека нашої країни безпосередньо залежить від розвитку харчової промисловості, то є не припустимим становище, коли на сьогодні немає правового документу, який би визначав стратегічні орієнтири та

перспективні напрями функціонування та розвитку харчової промисловості в країні. Тому пропонуємо розробити Кабінету Міністрів України (наприклад, у вигляді Постанови) нормативно-правовий документ «Стратегія розвитку харчової промисловості на період до 2030 року».

Список літератури

1. Череп А. В., Моїсеєва А. А. Використання ресурсної бази на підприємствах харчової промисловості. *Вісник Запорізького національного університету*. Економічні науки. 2019. Вип. 1. С. 32-37.
2. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
3. Про стандартизацію: Закон України від 05.06.2014 № 1315-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18#Text>
4. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 № 1023-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>
5. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів: Закон України від 23.12.1997 № 771/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80#Text>
6. Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального: Законом України від 19.12.1995 р. № 481/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/481/95-%D0%B2%D1%80#Text>.
7. Бондарев Т.Б, Сінічкіна Л.В. Харчова промисловість: засади правового регулювання в Україні. URL: <https://books.google.com.ua/books?id=nu9tBgAAQBAJ&lpg=PP1&hl=uk&pg=PP1#v=thumbnail&q&f=false>
8. Про внесення змін до Закону України «Про якість та безпеку харчових продуктів та продовольчої сировини: закон України. 06.09.2005 р. № 2809-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2809-15#Text>
9. Про державний контроль за дотриманням законо-давства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, ветеринарну медицину та благополуччя тварин: Закон України від 18.05.2017р. № 2042-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2042-19#Text>
10. Положення про регіональну державну лабораторію Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів: Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 13.03.2017р. № 120. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0467-17#Text>
11. Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів: Закон України від 06.12.2018р. № 2639-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2639-19#Text>
12. Про схвалення Стратегії розвитку експорту продукції сільського господарства, харчової та переробної промисловості України на період до 2026 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 р. № 588-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/588-2019-%D1%80#Text>
13. Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 листопада 2015 р. № 1119. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1119-2015-%D0%BF#Text>
14. Про схвалення Всеохоплюючої стратегії імплементації Глави IV (Санітарні та фітосанітарні заходи) Розділу IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Розпорядження: Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 р. № 228-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2016-%D1%80#Text>
15. Гребенюк М. В. Система забезпечення продовольчої безпеки в законодавстві Європейського Союзу. *Право України*. 2010. № 9. С. 227–233.
16. Les Tien-Shang Lee. The pivotal roles of corporate environment responsibility. *Industrial Management & Data Systems*. 2012. Vol. 112, Iss: 3. P. 466-483.
17. Попадинець Н. М., Іртищева І. О., Крамаренко І. С., Данило С. І., Журавель Ю. В. Стратегічні орієнтири державного регулювання розвитку внутрішнього ринку споживчих товарів. *Регіональна економіка*. 2020. №2(96). С. 131-143. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2020-2-11>.
18. Іртищева І.О., Смелянець Т.В., Бурдельна Г.О. Стан та стратегічні орієнтири інвестиційно-фінансового забезпечення агропродовольчої сфери в умовах глобалізації. *Агросвіт*. 2012. № 7. С. 26–32.
19. Іртищева І.О., Крамаренко І.С. Фінансово-кредитне забезпечення агропродовольчої сфери України: сучасний стан та перспективи розвитку. *Агросвіт*. 2012. № 3. С. 12–16.

References

1. Cherep, A. V., Moiseyeva, A. A. «The use of resource base in the food industry. Bulletin of Zaporizhia National University». *Ekonomichni nauky*. 2019. Issue 1, pp. 32-37.
2. Konstytuciya Ukrayiny: Zakon Ukrayiny. [The Constitution of Ukraine: Law of Ukraine]. № 254k/96-VR dated 28.06.1996. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

3. Pro standarty`zacyu: Zakon Ukrayiny`. [On standardization: Law of Ukraine]. № 1315-VII dated 05.06.2014. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18#Text>
4. Pro zaxy`st prav spozhy`vachiv: Zakon Ukrayiny`. [On consumer protection: Law of Ukraine]. № 1023-XII. dated 12.05.1991. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>
5. Pro osnovni pry`ncy`py` ta vy`mogy` do bezpechnosti ta yakosti xarchovy`x produktiv: Zakon Ukrayiny`. [On the basic principles and requirements for food safety and quality: Law of Ukraine]. № 771/97-VR dated 23.12.1997. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80#Text>
6. Pro derzhavne reguluvannya vy`robny`cztva i obigu spy`rtu ety`lovogo, kon`yachnogo i plodovogo, alkogol`ny`x napoyiv, tyutyunovy`x vy`robiv, ridy`n, shho vy`kory`stovuyut`sya v elektronny`x sy`garetax, ta pal`nogo: Zakonom Ukrayiny`. [On state regulation of production and circulation of ethyl alcohol, cognac and fruit alcohol, alcoholic beverages, tobacco products, liquids used in electronic cigarettes and fuel: Law of Ukraine]. № 481/95-VR dated 19.12.1995. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/481/95-%D0%B2%D1%80#Text>
7. Bondaryev, T.B, Sinichkina, L.V. *Xarchova promy`slovist`: zasady` pravovogo reguluvannya v Ukrayini*. [Food industry: principles of legal regulation in Ukraine]. Available at: <https://books.google.com.ua/books?id=nu9tBgAAQBAJ&lpq=PP1&hl=uk&pg=PP1#v=thumbnail&q&f=false>
8. Pro vnesennya zmin do Zakonu Ukrayiny` «Pro yakist` ta bezpeku xarchovy`x produktiv ta prodovol`choyi sy`rovy`ny`: zakon Ukrayiny`. [On Amendments to the Law of Ukraine “On Quality and Safety of Food Products and Food Raw Materials: Law of Ukraine]. № 2809-IV dated 06.09.2005. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2809-15#Text>
9. Pro derzhavny`j kontrol` za dotry`mannyam zakonodavstva pro xarchovi produkty`, kormy`, pobichni produkty` tvary`nnogo poxodzhennya, vetery`narnu medy`cy`nu ta blagopoluchchya tvary`n: Zakon Ukrayiny`. [On state control over compliance with the legislation on food, feed, by-products of animal origin, veterinary medicine and animal welfare: Law of Ukraine]. № 2042-VIII dated 18.05.2017. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2042-19#Text>
10. Polozhennya pro regional`nu derzhavnu laboratoriyu Derzhavnoyi sluzhby` Ukrayiny` z py`tan` bezpechnosti xarchovy`x produktiv ta zaxy`stu spozhy`vachiv: Nakaz Ministerstva agrarnoyi polity`ky` ta prodovol`stva Ukrayiny`. [Regulations on the regional state laboratory of the State Service of Ukraine for Food Safety and Consumer Protection: Order of the Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine]. № 120 dated 13.03.2017. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0467-17#Text>
11. Pro informaciyu dlya spozhy`vachiv shhodo xarchovy`x produktiv: Zakon Ukrayiny`. [On information for consumers regarding food products: Law of Ukraine]. № 2639-VIII dated 06.12.2018. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2639-19#Text>
12. Pro sxvalennya Strategiyi rozvy`tku eksportu produkciyi sil`s`kogo gospodarstva, xarchovoyi ta pererobnoyi promy`slovosti Ukrayiny` na period do 2026 roku: Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrayiny`. [On approval of the Strategy for the development of exports of agricultural products, food and processing industry of Ukraine until 2026: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine]. № 588-r. dated 10 ly`pnya 2019. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/588-2019-%D1%80#Text>
13. Polozhennya pro Ministerstvo agrarnoyi polity`ky` ta prodovol`stva Ukrayiny`: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny`. [Regulations on the Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine]. № 1119 dated 25.11.2015 r. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1119-2015-%D0%BF#Text>
14. Pro sxvalennya Vseoxoplyuyuchoyi strategiyi implementaciyi Glavy` IV (Sanitarni ta fitosanitarni zaxody`) Rozdilu IV «Torgivlya i py`tannya, pov`yazani z torgivleyu» Ugody` pro asociaciyu mizh Ukrainoyu, z odniyeyi storony`, ta Yevropejs`ky`m Soyuzom, Yevropejs`ky`m Spivtovary`stvom z atomnoyi energiyi i yixnimy` derzhavamy`-chlenamy`, z inshoyi storony`: Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrayiny`. [On approval of the Comprehensive Strategy for the Implementation of Chapter IV (Sanitary and Phytosanitary Measures) of Chapter IV "Trade and Trade-Related Matters" of the Association Agreement between Ukraine, of the one part, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their States - members, on the other hand: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine]. № 228-r. dated 24.02.2016. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2016-%D1%80#Text>
15. Grebenyuk, M. V. (2010). «The system of food security in the legislation of the European Union». *Pravo Ukrayiny`*. № 9, pp. 227–233.
16. Les Tien-Shang Lee. (2012). The pivotal roles of corporate environment responsibility. *Industrial Management & Data Systems*. Vol. 112, Issue 3, pp. 466-483.
17. Popadynech, N. M., Irtysheva, I. O., Kramarenko, I. S., Danylo, S. I., Zhuravel', Ju. V. (2020). «Strategic guidelines for state regulation of the domestic market of consumer goods». *Regional'na ekonomika*. Vol. 2(96). pp. 131-143. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2020-2-11>.
18. Irtysheva, I.O., Smeljanec', T.V., Burdel'na, G.O. (2012). «Status and strategic guidelines of investment and financial support of the agri-food sector in the context of globalization». *Agrosvit*. Vol. 7, pp. 26–32.
19. Irtysheva, I.O., Kramarenko, I.S. (2012). «Financial and credit support of the agro-food sphere of Ukraine: current state and prospects of development». *Agrosvit*. Vol. 3, pp. 12–16.

Стаття надійшла до редакції 25.01.2021 р.